

वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका २०६५

नेपाल सरकार (मन्त्री परिषद्) बाट स्वीकृत मिति २०६५/१०/१८
पहिलो संशोधन (२०७२) स्वीकृत मिति २०७२/०१/३१
दोस्रो संशोधन (२०७४) स्वीकृत मिति २०७४/०२/१५
तेस्रो संशोधन (२०७५) स्वीकृत मिति २०७५ /०८/०३

प्रस्तावना:

वन्यजन्तु (हात्ती, गैंडा, बाघ, भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा, धवाँसे चितुवा, व्वाँसो, जंगली कुकुर, जंगली बदेल, अर्ना, मगरगोही*, गौरी गाई*, र अजीङ्गर*) ले संरक्षित क्षेत्र, मध्यवर्ती क्षेत्र, सामुदायिक वन लगायत अन्य वन क्षेत्र तथा अन्य गाउँ/वस्तीमा प्रवेश गरि स्थानिय जनताको जीउ धनको क्षती पुऱ्याउने गरेको तर राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२५ र त्यसख अन्तर्गत बनेका नियमावलीहरु तथा अन्य प्रचलित नेपाल कानुनमा समेत वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत दिने व्यवस्था नभएको कारण यस्तो क्षति हुँदा स्थानिय जनता र संरक्षण निकाय तथा स्थानिय प्रशासनका बिच तनाव र द्वन्द्व सृजना हुदै आएको छ । वन क्षेत्रबाट वन्यजन्तु आई क्षति पुऱ्याउने गरेको कारण स्थानीय जनताबाट पटक पटक वन्यजन्तुले पुऱ्याएको क्षतिको राहत माग भई आएको सन्दर्भमा स्थानिय स्तरका सरो कारवाला संघ-संस्था, नागरिक समाजसंग छलफल र अर्न्तकृया प्राप्त राय सुभाबका आधारमा वन्यजन्तुबाट हुने जीउ धनको क्षति वाफत तपसिलका मापदण्डको आधारमा पीडीत नेपाली नागरिकलाई राहत उपलब्ध गराई वन्यजन्तु र स्थानीय बासिन्दा बीचको अन्तर सम्बन्ध घनिष्ठ राख्ने उदेश्यले आर्थीक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ११४ बमोजिम नेपाल सरकारले यो निर्देशिका बनाएको छ ।

○ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

* दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।

अन्डरलाईन गरेको सबै तेस्रो संशोधनद्वारा थप ।

१. सक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :
१. यो निर्देशिकाको नाम “वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका २०६५ तेस्रो संसोधन (२०७५)” रहेको छ ।
२. यो निर्देशिका तुरुन्त लागु हुनेछ ।
२. परिभाषा :
- क. “वन्यजन्तुबाट हुने क्षति” हात्ती, गैंडा, बाघ, भालु, चितुवा, हिउँ चितुवा, धुवाँसे चितुवा, व्वाँसो, जंगली ककुर, जंगली बदेल, अर्ना, मगरगोही*, गौरी गाई*, र अजीङ्गर* बाट हुने मानविय क्षति, पशुधनको क्षति, भण्डारण गरेको अन्नको क्षति, घर/गोठको क्षति, र खाद्यान्न बाली (उखु, व्यवसायिक केरा खेती समेत)को क्षति समेतलाई जनाउँछ ।
- ख. “गम्भीर घाईते” भन्नाले वन्यजन्तुको आक्रमणबाट शरीर अङ्गभङ्ग हुने गरी घाईते भएको अवस्थालाई जनाउँछ ।
- ग. “सामान्य घाईते” भन्नाले वन्यजन्तुको आक्रमणबाट शरीर अङ्गभङ्ग हुने बाहेक उपचार गर्नुपर्ने अन्य अवस्थालाई जनाउँछ
- घ. संरक्षित क्षेत्र कार्यालय भन्नाले राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष, सिकार आरक्ष र संरक्षण क्षेत्र कार्यालयलाई जनाउँछ
३. वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको किसिम र राहत प्राप्त गर्ने आधारहरू :
- क. मानवीय क्षति : संरक्षित क्षेत्र र राष्ट्रिय वन क्षेत्र बाहेक अन्यत्र दफा २ (क) मा उल्लेखित वन्यजन्तुको आक्रमणमा परी मानिसको मृत्यु भएमा, गम्भीर घाईते भएमा वा उपचार गर्नु पर्ने गरी घाईते भएको अवस्थामा यस निर्देशिका बमोजिम राहत रकम उपलब्ध गराइने छ । त्यसैगरी संरक्षित क्षेत्र र राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा सरकारी काममा खटिएका कर्मचारी र वन संरक्षणको कामको लागि अनुमती लिई काममा खटिएका कामदारहरूलाई उल्लेखित वन्यजन्तुले क्षति पुऱ्याएमा समेत यस निर्देशिका बमोजिम राहत उपलब्ध गराउन सकिन्छ ।
- पहिलो संशोधनद्वारा थप ।
- *दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।
- अन्डरलाईन गरेको सबै तेस्रो संशोधनद्वारा थप ।

- ख. पशुधनको क्षति : संरक्षित क्षेत्र र राष्ट्रिय वन क्षेत्र बाहेक अन्यत्र दफा २ (क)मा उल्लेखित वन्यजन्तुको आक्रमणमा परी वस्तुभाउको मृत्यु भएमा त्यस निर्देशिका बमोजिम राहत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
 ○ तर पशुधनको बीमा गरेको अवस्थामा बीमा रकम कटाएर राहत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- ग. भण्डारण गरेको अन्नको क्षति : दफा २ (क) मा उल्लेखित वन्यजन्तुले घरगोठभित्र भण्डारण गरेको अन्नको क्षति गरेमा मात्र क्षतिको मुल्याङ्कनको आधारमा राहत उपलब्ध गराइने छ ।
- घ. घर/गोठको क्षति : दफा २ (क)मा उल्लेखित वन्यजन्तुले प्रयोगमा रहेको घर/गोठको क्षति गरेमा क्षतिको मुल्याङ्कनको आधारमा राहत उपलब्ध गराइने छ ।
- ङ. खाद्यान्न बालीको क्षति : दफा २ (क)मा उल्लेखित वन्यजन्तुले खाद्यन्न (उखु ○ व्यवसायिक केरा खेती समेत) बाली नोकसान गरेमा मुल्याङ्कनको आधारमा राहत उपलब्ध गराइनेछ ।
- च. हिमाली क्षेत्र सम्बन्धी विशेष व्यवस्था : हिमाली संरक्षित क्षेत्रहरूभित्र भएका बस्तीहरूमा दफा २(क) मा उल्लेखित वन्यजन्तुले क्षति पुऱ्याएमा समेत यस निर्देशिका बमोजिम राहत रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
- छ. राहत वितरणका क्षेत्रहरू :

तालिका नं.१ राहतवितरणका क्षेत्रहरू

वन्यजन्तु	मानविय क्षति			पशुधनको क्षति	भण्डारण गरेको अन्नको क्षति	घर/गोठको क्षति	खाद्यान्नको क्षति
	सामान्य घाइते	खड्ग घाइते	मृत्यु				
हाती	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	पाउने	पाउने	पाउने
गैडा	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने	पाउने
बाघ	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
भालु	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
चितुवा	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
हिंडुचिचुवा	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
ब्वासो	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
जंगली कुकुर	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
जंगलीबदेल	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
अर्ना	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
मगर गोही	पाउने	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
अजीर्गि	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने	नपाइने
गौरी गाई	पाउने	पाउने	पाउने	नपाइने	नपाइने	नपाइने	नपाइने

४. राहत रकम प्राप्त गर्नका लागि प्रमाणहरू पेश गर्नु पर्ने :

राहत रकम प्राप्त गर्नका लागि प्रमाणहरू पेश गर्नु पर्ने प्रमाणहरू तल तालीका नं. २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालीका नं.२ राहत रकम प्राप्त गर्नका लागि पेश गर्नुपर्ने प्रमाणहरू:							
प्रमाण र प्रकृति	मानविय क्षति			पशु धनको क्षति	भण्डारण गरेकाअन्नको क्षति	घर/गोठको क्षति	खाद्यान्नको क्षति
	सामान्य घाईते	खस्त घाईते	मृत्यु				
पीडित/हकवालाको निवेदन	√	√	√	√	√	√	√
सम्भव भएसम्म मृतक वा पिडितको फोटो	√	√	√	√	√	√	√
घटनास्थलको सर्जमिन मुचुल्का	√	√	√	√	√	√	√
मृत्यु दर्ता प्रमाणपत्र			√				
स्वास्थ्य संस्थाको सिफारि (पोष्टमार्टम रिपोर्ट) विदेशमा उपचार गराएको भए सरकारी अस्पतालको सिफारिस संलग्न हुनुपर्ने	√	√	√				
प्रहरी प्रतिवेदन			√				
सम्बन्धित मध्यवर्ति उपभोक्ता समितिवा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन उपभोक्ता समिति वा परिषद् वा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको सिफारिस	√	√	√				
सम्बन्धित गाउपालिका/नगरपालिको सिफारिस	√	√	√	√	√	√	√
नाता प्रमाणित कागत			√				
स्वास्थ्य संस्थाको सिफारिस र औषधी बिल, विदेशमा उपचार गरेको भए सरकारी अस्पतालले गरेको सिफारिस संलग्न हुनुपर्ने	√	√					
पशु सेवा/कृषि सेवा सम्बन्धि प्राविधिकको मुल्यांकन				√	√		√
जग्गाधनि प्रमाण पुजा						√	√

५. राहत रकमको हद्द :

क. मानविय क्षतिको लागि :

(अ) सामान्य घाईतेको लागि घाईतेको प्रकृति हेरी प्रेशित कागजात र सिफारिसका आधारमा बढीमा रु. २०,०००/- (बीस हजार)* सम्म औषधोपचारखर्च दिने ।

⊙(आ) सख्त घाईतेको लागि घाईतेको प्रकृति हेरी प्रेशित कागजात र बिशेषज्ञ चिकित्सकको सिफारिसका आधारमा बढीमा रु. २,००,०००/- (दुई लाख)* सम्म औषधोपचार खर्च दिने । तर वन्यजन्तुबाट घाईते हुनेलाई औषधोपचार गर्दा दुई लाख भन्दा बढी खर्च लाग्ने अवस्था भएमा नजिकको जुनसुकै अस्पतालमा आकस्मिक (ईमर्जेन्सी) उपचार

गराउदा लागेको खर्च र तत्पश्चात सरकारी अस्पतालमा उपचार गराउदा लाग्ने सम्पूर्ण खर्च त्यस्तो अस्पतालको सिफारिसमा नेपाल सरकारले व्यहोर्ने छ ।

(इ) मृतकको आश्रित परिवार/हकवालाको लागि रु. १०,००,०००/- (दश लाख) राहत रकम दिने ।

ख. पशुधनको क्षतिको लागि :

(अ) वयस्क भैंसी वा जोत्ने उमेरको रांगो वा गोरु वा उन्नतजातको गाई वा साँढेको मृत्यु भएमा रु ३०,०००/- (तीस हजार) सम्म ।

(आ) अन्य पशुको लागि वस्तुभाउको प्रकार हेरी प्रेषित कागजात र सिफारिसका आधारमा बढीमा रु १०,०००/- (दश हजार) सम्म । तर पशुधनको बीमा गरेको अवस्थामा बीमा रकम कटाएर राहत उपलब्ध गराइने छ ।

ग. घर/गोठ क्षतिको लागि :

सम्बन्धित उपभोक्ता समिति तथा कार्यालयका प्रतिनिधि समेतबाट प्राप्त क्षति सम्बन्धि प्रतिवेदन र सिफारिसका आधारमा निम्न अनुसारको राहत रकम उपलब्ध गराइने छ ।

(अ) घर/गोठ क्षतिको प्रकार हेरी प्रेषित कागजात र सिफारिसका आधारमा बढीमा रु १०,०००/- (दश हजार) सम्म ।

(आ) भकारीमा भण्डारण गरिएको अन्नको मुल्याङ्कन गरि प्रेषित कागजात र सिफारिसका आधारमा बढीमा रु १०,०००/- (दश हजार) सम्म ।

घ. खाद्यान्न बालीको क्षतिको लागि :

सम्बन्धित उपभोक्ता समिति, गा.वि.स प्रतिनिधि तथा कार्यालयका प्रतिनिधि समेतबाट प्राप्त क्षति सम्बन्धि प्रतिवेदन र सिफारिसका आधारमा खाद्यान्न बालीको क्षतिको क्षेत्रफल र प्रकृति हेरी बढीमा रु. १०,०००/- (दश हजार) सम्म राहत रकम उपलब्ध गराइने छ । तर एक मौसममा लगाएको बालीको हकमा एक पटक वा वर्षामा दुई पटक नबढ्ने गरि राहत रकम उपलब्ध गराइने छ ।

६. संस्थागत संरचना :

क. यस निर्देशिका बमोजिमको राहत संरक्षित क्षेत्र कार्यालय मार्फत

उपलब्ध गराईने छ ।

ख. जिल्लास्तरमा राहत उपलब्ध गराउनका लागि निम्न बमोजिमको एक राहत वितरण सिफारिस समिति रहने छ :

(अ) संरक्षित क्षेत्रको हकमा सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्रको कार्यालयको प्रमुख र वन क्षेत्रको हकमा डिभिजनल वन अधिकृत.....

(आ) सम्बन्धित मध्यवर्ती क्षेत्र/*संरक्षण क्षेत्र उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष ...

(इ) सम्बन्धित सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष

(ई) सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाको निर्वाचित प्रतिनिधि वा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत सदस्य

(उ) उपलब्ध भएमा कृषि ज्ञान केन्द्र वा भेटेनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्रको प्रतिनिधि (क्षतिको किसिम अनुसार)..... सदस्य समितिको आवश्यकता अनुसार अन्य विज्ञ प्रतिनिधिलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

७. राहत माग तथा राहत वितरण गर्दाको कार्यविधि :

क. राहत सहयोग माग गर्ने व्यक्तिले बाटोको म्याद बाहेक घटना घटेको मितिले कमिमा ३५ दिनभित्र* सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्र कार्यालय वा डिभिजन वन कार्यालय समक्ष माथि तालिका नं. २ मा तोकिएका कागजातहरू संलग्न गरी निवेदन दिनु पर्नेछ ।

ख. खण्ड (क) बमोजिमको निवेदन सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्र कार्यालयमा पेश भएको र सो सम्बन्धमा राहत वितरण सिफारिस समितिले राहत उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको अवस्थामा संरक्षित क्षेत्र कार्यालयले कम्तीमा दुई जना माथवर साक्षीको रोहवरमा पिडीत वा हकवालालाई राहत रकम भुक्तानीको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

ग. खण्ड (क) बमोजिमको निवेदन डिभिजन वन कार्यालयमा पेश भएकार सो सम्बन्धमा राहत वितरण सिफारिस समितिले राहत उपलब्ध गराउने

○ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

*दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।

अन्डरलाईन गरेको सबै तेस्रो संशोधनद्वारा थप ।

निर्णय गरेको अवस्थामा डिभिजन वन कार्यालयले वन तथा वातावरण मन्त्रालयले तोके बमोजिमको संरक्षित क्षेत्र कार्यालयमा त्यस्तो राहत रकम माग गर्नुपर्ने छ । यसरी प्राप्त राहत रकम डिभिजन वन कार्यालयले कम्तीमा २ जना माथवर साक्षीको रोहवरमा पिडीत वा हकवालालाई राहत रकम भुक्तानीको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

घ. राहत वितरण गर्दा मानवीय क्षति भएमा मृतकको हकमा नजिकको हकवाला, गम्भीर तथा सामान्य घाईतेको हकमा निज स्वयम वा निजको मन्जुरीनामाको आधारमा र अन्य क्षतिको हकमा सम्बन्धित हकवालालाई राहत रकम उपलब्ध गराईनेछ ।

ङ. मानिसको मृत्यु र गम्भीर घाईते भएको अवस्थामा पीडीत पक्षबाट माग भएमा मानिस मृत्यु भएमा रु ५०,०००/- (पचास हजार) सम्म र गम्भीर घाईते भएकोमा रु १०,०००/- (दश हजार) सम्म पिडीतले राहत पाउने रकमबाट सोधभर्ना हुने गरि सम्बन्धित कार्यालयबाट अग्रिम भुक्तानी दिन सकिनेछ ।

च. यस निर्देशिका बमोजिम वितरण गरिने राहत रकम भरसक/सकेसम्म* चेक मार्फत भुक्तानी गरिनेछ ।

ट. अनुगमन सम्बन्धि व्यवस्था :

क. दफा ७ बमोजिम राहत रकम वितरण गरेपछि सोको विवरण राहत वितरण गर्ने कार्यालयले पिडीत व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको गाउँपालीका वा नगरपालीकाको कार्यालय र राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा पठाउनु पर्ने छ

ख. संरक्षित क्षेत्र कार्यालय चौमासिक रूपमा राहत वितरण भएको विवरण वन तथा वातावरण मन्त्रालय, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा चौमासिक बितेको १५ गतेभित्र पठाउनु पर्ने छ ।

ग. सम्बन्धित प्रमुख संरक्षण अधिकृत/संरक्षण अधिकृतले आफ्नो क्षेत्रभित्र वितरण भएको राहत पाउने व्यक्ति मध्ये कम्तीमा दश प्रतिशत व्यक्तिलाई भेटी रकम पाए नपाएको प्रकृयाको बारेमा अनुगमन गरी चौमासिक रूपमा वन तथा भु-संरक्षण मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

- * साथै सो को प्रतिलिपी राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागमा समेत उपलब्ध गराउनु पर्ने छ । मन्त्रालयबाट सो विवरण मन्त्रालयको वेबसाईटमा र बार्षिक प्रतिवेदनमा प्रकाशित गर्नुपर्ने छ ।
- घ. खण्ड (ग) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि संरक्षित क्षेत्र कार्यालयले राहत वितरण गरेकोमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागले अनुगमनको व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ ।

५. विविध :

५ (क) प्रचलित कानून बमोजिम हुने : वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएकोमा सोही बमोजिम र अन्य विषयमा यस निर्देशिका बमोजिम हुनेछ ।

यस निर्देशिकामा नसमेटिएका वन्यजन्तुले पुऱ्याएको क्षतिका सम्बन्धमा सम्बन्धीत मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन परिषद, सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति वा डिभिजन वन कार्यालय वा संरक्षित क्षेत्र कार्यालयमा दर्ता भएका संस्थाले आफ्नै स्रोतमा यस निर्देशिकाको परिधिभित्र रही राहत रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछन ।

ख. वन्यजन्तुको आक्रमणबाट मानिसको मृत्यु भएमा वा अंगभंग हनेगरी गम्भीर घाईते भएमा संरक्षण सहयोगि निकायले यस निर्देशिका बमोजिम पाउने राहत रकमका अतिरिक्त थप रकम बिषेश राहत स्वरूप उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

१०. बचाउ :

यस निर्देशिका स्वीकृत हुनुभन्दा अगाडी उपलब्ध गराएका रकमहरू यसै निर्देशिका बमोजिम वितरण भएको मानिने छ ।

○ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

*दोस्रो संशोधनद्वारा थप ।

अन्डरलाईन गरेको सबै तेस्रो संशोधनद्वारा थप

वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका(तेस्रो संशोधन) २०७५ को दफा ७को खण्ड (ग) अनुसार डिभिजन वनकार्यालयले सम्बन्धित संरक्षित क्षेत्र कार्यालयमा राहतमाग गर्न वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट निम्न बमोजिम तोकिएको

क्र. स.	डिभिजन वनकार्यालय	संरक्षित क्षेत्र कार्यालयको नाम
१	डिभिजन वनकार्यालय, पाचथर	कंचनजंघा
२	डिभिजन वनकार्यालय, ताप्लेजुङ	संरक्षण क्षेत्र
३	डिभिजन वनकार्यालय, भुपा	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष
४	डिभिजन वनकार्यालय, इलाम	
५	डिभिजन वनकार्यालय, मोरङ	
६	डिभिजन वनकार्यालय, सुनसरी	
७	डिभिजन वनकार्यालय, धनकुटा	
८	डिभिजन वनकार्यालय, तेह्रथुम	
९	डिभिजन वनकार्यालय, सप्तरी	
१०	डिभिजन वनकार्यालय, सिराहा	
११	डिभिजन वनकार्यालय, उदयपुर	
१२	डिभिजन वनकार्यालय, त्रिवेणी	
१३	डिभिजन वनकार्यालय, भोजपुर	मकालु वरुण राष्ट्रिय निकुञ्ज
१४	डिभिजन वनकार्यालय, संखुवासभा	
१५	डिभिजन वनकार्यालय, खोटाङ	
१६	डिभिजन वनकार्यालय, ओखलढुङ्गा	
१७	डिभिजन वनकार्यालय, सोलुखुम्बु	सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज
१८	डिभिजन वनकार्यालय, रामेछाप	गौरिशंकर
१९	डिभिजन वनकार्यालय, दोलखा	राष्ट्रिय निकुञ्ज

२०	डिभिजन वनकार्यालय, काठमाण्डौ	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२१	डिभिजन वनकार्यालय, ललितपुर	
२२	डिभिजन वनकार्यालय, भक्तपुर	
२३	डिभिजन वनकार्यालय, काभ्रेपलाञ्चोक	
२४	डिभिजन वनकार्यालय, सिन्धुपाल्चोक	
२५	डिभिजन वनकार्यालय, नुवाकोट	लाडटाङ्ग राष्ट्रिय निकुञ्ज
२६	डिभिजन वनकार्यालय, रसुवा	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज
२७	डिभिजन वनकार्यालय, धनुषा	
२८	डिभिजन वनकार्यालय, महोत्तरी	
२९	डिभिजन वनकार्यालय, सर्लाही	
३०	डिभिजन वनकार्यालय, सिन्धुली	
३१	डिभिजन वनकार्यालय, मरिन	
३२	डिभिजन वनकार्यालय, रौतहट	
३३	डिभिजन वनकार्यालय, वारा	
३४	डिभिजन वनकार्यालय, पर्सा	
३५	डिभिजन वनकार्यालय, मकवानपुर	
३६	डिभिजन वनकार्यालय, राप्ती	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
३७	डिभिजन वनकार्यालय, चितवन	
३८	डिभिजन वनकार्यालय, नवलपरासी	
३९	डिभिजन वनकार्यालय, सुस्ता	
४०	डिभिजन वनकार्यालय, रुपन्देही	
४१	डिभिजन वनकार्यालय, धादिङ	मनास्लु राष्ट्रिय निकुञ्ज
४२	डिभिजन वनकार्यालय, गोरखा	
४३	डिभिजन वनकार्यालय, तनहु	
४४	डिभिजन वनकार्यालय, स्याङ्गजा	
४५	डिभिजन वनकार्यालय, लमजुङ्ग	
		अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र

४६	डिभिजन वनकार्यालय, मुस्ताङ	
४७	डिभिजन वनकार्यालय, मनाङ	
४८	डिभिजन वनकार्यालय, कास्की	
४९	डिभिजन वनकार्यालय, पर्वत	ढोरपाटन
५०	डिभिजन वनकार्यालय, बाग्लुङ्ग	शिकार आरक्ष
५१	डिभिजन वनकार्यालय, म्याग्दी	
५२	डिभिजन वनकार्यालय, कपिलवस्तु	
५३	डिभिजन वनकार्यालय, गौतमबुद्ध	
५४	डिभिजन वनकार्यालय, पाल्पा	
५५	डिभिजन वनकार्यालय, अर्घाखांची	
५६	डिभिजन वनकार्यालय, गुल्मी	
५७	डिभिजन वनकार्यालय, दाङ	
५८	डिभिजन वनकार्यालय, देउखुरी	
५९	डिभिजन वनकार्यालय, प्युठान	
६०	डिभिजन वनकार्यालय, रोल्पा	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज
६१	डिभिजन वनकार्यालय, सल्यान	
६२	डिभिजन वनकार्यालय, रूकुमपुर्व	
६३	डिभिजन वनकार्यालय, रूकुमपश्चिम	
६४	डिभिजन वनकार्यालय, कालिकोट	
६५	डिभिजन वनकार्यालय, हुम्ला	
६६	डिभिजन वनकार्यालय, बाके	
६७	डिभिजन वनकार्यालय, भेरी	
६८	डिभिजन वनकार्यालय, सुर्खेत	
६९	डिभिजन वनकार्यालय, दैलेख	
७०	डिभिजन वनकार्यालय, जाजरकोट	
७१	डिभिजन वनकार्यालय, डोल्पा	शे फोकसुन्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज

७२	डिभिजन वनकार्यालय, मुगु	रारा राष्ट्रिय
७३	डिभिजन वनकार्यालय, जुम्ला	निकुञ्ज
७४	डिभिजन वनकार्यालय, डोटी	खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज
७५	डिभिजन वनकार्यालय, बाजुरा	
७६	डिभिजन वनकार्यालय, बझाङ	
७७	डिभिजन वनकार्यालय, दार्चुला	अपिनम्पा संरक्षण क्षेत्र
७८	डिभिजन वनकार्यालय, बर्दिया	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज
७९	डिभिजन वनकार्यालय, कञ्चनपुर	शुक्लाफाटा राष्ट्रिय निकुञ्ज
८०	डिभिजन वनकार्यालय, पहलमानपुर	
८१	डिभिजन वनकार्यालय, कैलाली	
८२	डिभिजन वनकार्यालय, बैतडी	
८३	डिभिजन वनकार्यालय, डडेल्धुरा	
८४	डिभिजन वनकार्यालय, अछाम	

वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका

२०६५

गण्डकी प्रदेश

उद्योग,पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय,
वन निर्देशनालय,गण्डकी प्रदेश, पोखरा
डिभिजन वन कार्यालय, कास्की

फोन ०६१-५२०१७१ (आ.व.०७५/७६)

